e.cz | 19.11.2026

RECENZE KNIHY

ZÁKLADY PALIATIVNÍ PÉČE V NEUROLOGII

Táňa Jakubcová[1]

Táňa Jakubcová

„Budeme dělat vše nejen proto, abychom pacientovi pomohli ke klidnému a důstojnému umírání, ale také abychom mu pomohli žít až do smrti.“
Cecilie Saundersová

Poměrně rozsáhlý autorský kolektiv předkládá velmi praktickou knihu, která se z mnoha úhlů věnuje paliativní péči v neurologii. Kniha je členěna do 5 částí, z nichž každá je doplněna o zajímavé kazuistiky. Velmi okrajově je zmíněna i dětská problematika.

První část publikace je věnována úvodu do problematiky, historii a mapování současné situace v České republice i ve světě. I když se toto našeho oboru zdánlivě netýká, je např. jedním z kritérií pro přijetí do hospicové péče zjištěná porucha polykání, jejíž diagnostika a terapie je v kompetenci klinického logopeda.

Druhá část knihy je věnována jednotlivým neurologickým onemocněním a jejich specifikům. Kapitoly jsou členěny přehledně a věnují se např. tématům únavy, bolesti, spasticity, sexuálních dysfunkcí, dysfagie a dalším – z pohledu jednotlivých neurologických onemocnění. Problematika je podána velmi čtivě, strukturovaně a pro nás, nelékaře, srozumitelně. Kniha neobsahuje strohé definice, ale spíše praktické informace; například o tom, jak může vypadat pacient s roztroušenou sklerózou v širším úhlu pohledu, než je ten logopedický. Za zmínku stojí i část, která je věnována prognóze po CMP dle škály NIHSS a dalších škál, což souvisí se zařazením pacienta do paliativní péče.

Třetí část se věnuje jednotlivým symptomům daných onemocnění. Podrobně jsou zde popsány problémy se svaly a pohybem, dysfagie, poruchy řeči, sialorea, bolest v neurologii, gastrointestinální symptomy, respirační symptomy, urologické symptomy, neuropsychiatrické symptomy a další. U jednotlivých symptomů je řešena také otázka medikace a povětšinou srozumitelně vysvětleny její účinky, které mohou například ovlivnit výsledky či průběh vyšetření klinickým logopedem. Velmi aktuální je etická otázka zavádění nasogastrické sondy (NGS) či perkutánní endoskopické gastrostomie (PEG), vyživování cestou PEG a rozhodnutí o postupném ukončení či změně poměru ve prospěch tekutin. Kolegové, kteří pracují s neurologickými pacienty, jistě ocení zajímavé poznatky fyzioterapeutů nebo lékařů, které se týkají například možností ovlivnění neefektivní expektorace či zajímavých tipů pro odeznění singultu, např. dráždění faryngu studenou vodou. Naopak pro kolegy, kteří pracují v ambulancích, může být velmi přínosná zejména část Mgr. Lasotové, která velmi přehledně shrnuje problematiku poruch polykání v praxi a přidává i některá užitečná doporučení.

Předposlední část je věnována psychosociálním aspektům péče. Mezi témata této kapitoly patří například sdělování závažných zpráv. I nás, klinických logopedů, se rodinní příslušníci či pacienti ptají, kdy budou komunikovat nebo polykat jako dříve, a je v naší kompetenci o tomto s rodinou citlivě promlouvat. V knize jsou prezentovány protokoly, které nás takovými situacemi mohou provést. Dále se lze dozvědět, jaké dotazníky k měření kvality života pacientů s neurologickým onemocněním existují, či se lépe zorientovat ve formách pomoci pacientům i pečujícím osobám. Přehledně je zde zpracována problematika sociálního zabezpečení, v jehož rámci je řešeno např. dlouhodobé ošetřovné, invalidní důchod, kritéria pro přiznání nároku na příspěvek na péči a další.

Poslední část je věnována etickým a právním aspektům péče, kterých se v této problematice objevuje celá řada. Důležitá je otázka autonomie pacienta a jejího omezení v pokročilé fázi nemoci. Je zde nastíněna problematika eutanazie, dříve vyslovených přání, poskytování zdravotní péče bez souhlasu pacienta či vytvoření plánu péče na konci života, který se může týkat rozsahu péče, výživy a hydratace. Autorka zmiňuje terapeutické privilegium, kdy pacientovi nejsou – za určitých zákonem stanovených podmínek – sděleny např. informace o nepříznivé prognóze. Poměrně velký prostor je věnován tématu paliativní sedace.

Ač to z názvu zcela nevyplývá, tato publikace nám může být velmi užitečná a určitě ji doporučuji všem, kteří se ve své praxi potkávají s pacienty s neurologickým deficitem, a to nejenom v terminální fázi onemocnění. Kniha obsahuje mnohé důležité informace a pojmy, které známe pasivně z lékařských zpráv či vizit, a ty jsou zde srozumitelně a v kontextu dalších souvislostí vysvětleny.

Literatura

BUŽGOVÁ, R., KOZÁKOVÁ, R. et al., 2020. *Základy paliativní péče v neurologii.* Praha: Galén. ISBN:978-80-7492-502-3.

[1] Mgr. Táňa Jakubcová, DiS., Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, I. neurologická klinika FN u sv. Anny a Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, Pekařská 53, 656 91 Brno, Česká republika. E-mail: tanajakubcova@seznam.cz.

licensed under CC BY-NC